

Силабус дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва факультету	Фармацевтичний
Освітня програма галузь	22 Охорона здоров'я,
спеціальність	226 "Фармація"
рівень вищої освіти, форма навчання	другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Навчальний рік	2023/2024
Назва дисципліни	Безпека життєдіяльності та біобезпека mns_Lnmu@ukr.net kaf_armymed@meduniv.lviv.ua
код	ВБ 1.12
Кафедра	Медицини катастроф та військової медицини, вул. Мечнікова, 8а, гуртожиток №7, (032) 260-08-28; kaf_armymed@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри	Чаплик В.В., mns_Lnmu@ukr.net
Рік навчання	2
Семестр	3-4
Тип дисципліни	<i>вибіркова</i>
Викладачі	Євстратьєв Є.Є., доц., канд.фарм.наук
Erasmus так/ні	Ні
Особа, відповідальна за силабус	Гуменюк В.В., basilleo03@gmail.com
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	2 лекційних 2 практичних 86 самостійної роботи
Мова навчання	українська
Інформація про консультації	Середа, п'ятниця
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро	м. Львів, вул. Пекарська, 52 (хім. корпус) вул. Мечнікова, 8а 7 гуртожиток вул. Миколайчука, КМКЛШМД
2. Коротка анотація до курсу	
Предметом вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та біобезпека» є способи захисту людей в умовах надзвичайних ситуацій та повсякденного життя, а також явища, процеси, об'єкти техногенного, природного або соціально-політичного походження, які можуть завдати шкоди здоров'ю та життю людини, порушувати нормальні умови життя і діяльності людей на окремій території чи об'єкті.	
3. Мета і цілі курсу	
1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та біобезпека» є: <ul style="list-style-type: none">• формування знань, умінь і компетенції для збереження здоров'я та життя людини в сучасних умовах проживання;	

- формування знань, умінь і компетенції для захисту від небезпек техногенного, антропогенного, природного походження та створення комфортних умов для життєдіяльності людини;
- формування знань щодо правових та організаційних аспектів охорони праці фармацевтичних працівників;
- формування знань щодо моральної сторони діяльності людини в медицині та біології;
- формування знань щодо збереження живими організмами своєї біологічної суті, біологічних якостей, запобігання широкомасштабній втраті біологічної цілісності;
- формування знань щодо законодавчих документів, які захищають індивідуум, суспільство і людство в цілому від небажаних і згубних наслідків упровадження в практику нових медико-біологічних технологій, виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності;
- формування вміння оцінювати новітні досягнення біології та медицини з точки зору визначення ступеня їх безпеки для людини і суспільства сьогодні й у майбутньому.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та біобезпека» є:

- проведення аналізу та оцінки небезпечних ситуацій;
- самостійне прийняття рішень щодо розробки та використання засобів захисту від небезпек у разі виникнення екстремальних ситуацій;
- використання нормативно-правової бази для захисту людини і навколишнього середовища;
- розробка заходів і засобів захисту від впливу небезпечних і шкідливих факторів;
- прогнозування і попередження виникнення надзвичайних ситуацій, а в разі їх виникнення, запровадження рішучих заходів, спрямованих на їх ліквідацію;
- використання у своїй майбутній практичній діяльності правових, технічних, природоохоронних, профілактичних та освітньо-виховних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасних умовах;
- знання правових та організаційних аспектів охорони праці фармацевтичних працівників;
- знання законів, принципів і правил регулювання професійної поведінки фармацевтичних працівників та дослідників, що сприяють безпеці використання нових медичних технологій та запобігають нанесенню шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому;
- формування поваги до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства;
- формування вміння ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання;
- формування основ вміння користуватися новими етичними принципами (тобто ноетикою), для запобігання глобальній екологічній кризи, за суттю ноосферної кризи, яка може прийняти катастрофічний і необоротний характер.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентності:

- *інтегральні*: – Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог. Здатність особистості до організації інтегрального гуманітарного освітнього простору, формування єдиного образу культури або цілісної картини світу.

- *загальні*:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК07. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК08. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- *спеціальні* (фахові, предметні):

ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації/промислової фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК03. Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК05. Здатність демонструвати і застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування та фундаментальні принципи фармацевтичної етики й деонтології.

ФК07.Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та попередження поширених, небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями

ФК09.Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах

Результати навчання.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

1. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
2. Здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної, фармацевтичної інформації
3. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне)
4. Здатність до оцінки впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
5. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
6. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
7. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
8. Здатність володіння науково-обґрунтованими психологічними прийомами ефективної роботи з колегами, медичним та фармацевтичним персоналом, пацієнтами та їхніми родичами, готовність до взаємодії з іншими людьми.
9. Здатність оцінювати сучасні біомедичні і фармацевтичні технології та професійні стосунки з людьми з позиції моралі, гідності людського життя та біобезпеки.

Результати навчання для дисципліни – сукупність знань, умінь, навичок, інших форм компетентності, набутих особою у процесі навчання згідно зі стандартом вищої освіти, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

ПРН01. Володіти спеціалізованими концептуальними знаннями у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків і вмінні застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН03. Володіти спеціалізованими знаннями та вміннями/навичками для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою вдосконалення знань та процедур у сфері фармації.

ПРН05. Оцінювати та забезпечувати якість та ефективність діяльності у сфері фармації у стандартних і нестандартних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності

ПРН06. Розробляти та приймати ефективні рішення з розв'язання складних/комплексних задач фармації особисто та за результатами спільного обговорення; формулювати цілі власної діяльності та діяльності колективу з урахуванням суспільних і виробничих інтересів, загальної стратегії та наявних обмежень, визначати оптимальні шляхи досягнення цілей.

ПРН07. Аналізувати необхідну інформацію щодо розробки та виробництва лікарських засобів, використовуючи фахову літературу, патенти, бази даних та інші джерела; систематизувати, аналізувати й оцінювати її, зокрема, з використанням статистичного аналізу.

ПРН08. Розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері фармації, а також дотичні міждисциплінарні проекти з урахуванням технічних, соціальних, економічних, етичних, правових та екологічних аспектів.

ПРН09. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей.

ПРН10. Проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики та при виникненні спалахів небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН12.Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у екстремальних ситуаціях.

ПРН15.Прогнозувати та визначати вплив факторів навколишнього середовища на якість та споживчі характеристики лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту, організувати їх зберігання відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання.

ПРН26.Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН27.Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів.Згідно зі стандартами вищої освіти студенти повинні:

Знати:

- Основні принципи безпеки при забезпеченні життєдіяльності людини;
- Взаємозв'язки між станом здоров'я та впливом шкідливих і небезпечних чинників;
- Вимоги законодавчих і нормативних актів про безпеку життєдіяльності, охорону праці медичних і фармацевтичних працівників.

- Вимоги до забезпечення охорони праці медичного і фармацевтичного персоналу в сучасних умовах
- Міжнародні декларації з питань медичної етики, біоетики;
- Основи біобезпеки держави;
- Біоетичні проблеми в багатонаціональному суспільстві;
- Біоетичні та правові проблеми співіснування “традиційної” та “нетрадиційної” медицини;
- Медико-етичну роль і відповідальність фармацевтів, середнього та молодшого медичного персоналу;
- Медико-етичну роль сім’ї в прийнятті медичних рішень
- Морально-етичні принципи правдивості та інформованої згоди
- Принципи конфіденційності (лікарська таємниця) їх медико-етичні та правові аспекти;

Вміти:

- Визначати основні принципи безпечної життєдіяльності людини.
- Передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини.
- Аналізувати й оцінювати небезпечні для життя, здоров’я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.
- Робити висновки про наявність шкідливих факторів впливу на медичних і фармацевтичних працівників під час виконання ним професійних обов’язків.
- Передбачати негативні наслідки впливу небезпечних факторів на організм людини.
- Визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їх проявами у діяльності та спілкуванні;
- Використовувати фахову нормативну лексику;
- Застосовувати моральні, етичні та фахові норми в професійній життєдіяльності;
- Аналізувати передконфліктні і конфліктні ситуації та сприяти їх розв’язанню;
- Демонструвати розуміння нормативно-правового регулювання взаємовідносин «лікар, фармацевт – хворий»;
- Демонструвати володіння принципами медичної деонтології;

4. Пререквізити курсу

Відповідно до навчального плану, навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» вивчається студентами другого року навчання і базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін: медичної біології, анатомії людини, нормальної фізіології, основ екології та інтегрується з відповідними програмами. У свою чергу, знання основних валеологічних принципів здорового способу життя та основ безпечної діяльності медичного працівника створює засади для наступного вивчення студентом клінічних і гігієнічних дисциплін, передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь і знань з безпеки життєдіяльності у процесі подальшого навчання. Вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» закладає основи здорового способу життя та профілактики виникнення небезпечних ситуацій у професійній діяльності майбутнього лікаря.

Міждисциплінарні зв’язки: вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін та інтегрується з медичною біологією, анатомією людини, нормальною фізіологією, та основами екології.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
Зн – 1	<i>Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.</i>	ПР – 1
Зн – 2		ПР – 3
Ум – 1	Знання Знати: свої соціальні та громадські права та обов’язки.	ПР – 5
К – 1		ПР – 6
АВ – 1	Уміння Вміти: формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї.	ПР – 7
АВ – 2		ПР – 8
	Комунікація Здатність донести свою громадську та соціальну позицію.	ПР – 9
		ПР – 10
		ПР – 12
		ПР – 15

	Автономія та відповідальність Нести відповідальність за свою громадянську позицію та діяльність	<p>ПР – 26</p> <p>ПР – 27</p>
<p>Зн – 1</p> <p>Зн – 2</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p> <p>АВ – 2</p>	<p><i>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</i></p> <p>Знання Знати: методи реалізації набутих знань у вирішенні практичних питань.</p> <p>Уміння Вміти: використовувати фахові знання для вирішення практичних ситуацій.</p> <p>Комунікація Встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності.</p> <p>Автономія та відповідальність Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень.</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 5</p> <p>ПР – 6</p> <p>ПР – 7</p> <p>ПР – 8</p> <p>ПР – 9</p> <p>ПР – 10</p> <p>ПР – 12</p> <p>ПР – 15</p> <p>ПР – 26</p> <p>ПР – 27</p>
<p>Зн – 1</p> <p>Зн – 2</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p> <p>АВ – 2</p>	<p><i>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися і бути сучасно навченим.</i></p> <p>Знання Знати: сучасні тенденції розвитку галузі та їх аналізувати.</p> <p>Уміння Вміти: проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання.</p> <p>Комунікація Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.</p> <p>Автономія та відповідальність Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 5</p> <p>ПР – 6</p> <p>ПР – 7</p> <p>ПР – 8</p> <p>ПР – 9</p> <p>ПР – 10</p> <p>ПР – 12</p> <p>ПР – 15</p> <p>ПР – 26</p> <p>ПР – 27</p>
<p>Зн – 1</p> <p>Зн – 2</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p> <p>АВ – 2</p>	<p><i>Здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;</i></p> <p>Знання Знати: основні методи і системи забезпечення техногенної безпеки.</p> <p>Уміння Вміти: вибирати пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек.</p> <p>Комунікація Нормативно-правові акти України</p> <p>Автономія та відповідальність Самостійність, відповідальність</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 5</p> <p>ПР – 6</p> <p>ПР – 7</p> <p>ПР – 8</p> <p>ПР – 9</p> <p>ПР – 10</p> <p>ПР – 12</p> <p>ПР – 15</p> <p>ПР – 26</p> <p>ПР – 27</p>
<p>Зн – 1</p> <p>Зн – 2</p> <p>Ум – 1</p> <p>К – 1</p> <p>АВ – 1</p> <p>АВ – 2</p>	<p><i>Здатність обґрунтувати та забезпечити виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;</i></p> <p>Знання Знати: порядок попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їх наслідків</p> <p>Уміння Вміти: організувати виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;</p> <p>Комунікація Нормативно-правові акти України</p>	<p>ПР – 1</p> <p>ПР – 3</p> <p>ПР – 5</p> <p>ПР – 6</p> <p>ПР – 7</p> <p>ПР – 8</p> <p>ПР – 9</p> <p>ПР – 10</p> <p>ПР – 12</p> <p>ПР – 15</p> <p>ПР – 26</p> <p>ПР – 27</p>

	Автономія та відповідальність Самостійність, відповідальність	
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	<i>Здатність орієнтуватися в основних нормативно -правових актах в галузі забезпечення безпеки життєдіяльності</i> Знання Знати: вимоги основних нормативно-правових актів в галузі забезпечення безпеки життєдіяльності Уміння Вміти: застосовувати вимоги нормативно-правових актів для забезпечення безпеки життєдіяльності особистості і колективу. Комунікація Нормативно-правові акти України Самостійність, відповідальність	ПР – 1 ПР – 3 ПР – 5 ПР – 6 ПР – 7 ПР – 8 ПР – 9 ПР – 10 ПР – 12 ПР – 15 ПР – 26 ПР – 27
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	<i>Здатність ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного походження і віднайти шляхи відвернення їхньої уражаючої дії.</i> Знання Знати: небезпечні чинники природного та техногенного походження Уміння Вміти: ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного походження для забезпечення безпеки життєдіяльності особистості і колективу. Комунікація Нормативно-правові акти України Автономія та відповідальність Самостійність, відповідальність	ПР – 1 ПР – 3 ПР – 5 ПР – 6 ПР – 7 ПР – 8 ПР – 9 ПР – 10 ПР – 12 ПР – 15 ПР – 26 ПР – 27
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	<i>Обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій в умовах надзвичайних ситуацій.</i> Знання Знати: порядок проведення навчання серед працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій в умовах надзвичайних ситуацій. Уміння Вміти: проводити заняття з навчання працівників та населення з питань безпеки життєдіяльності та дій в умовах надзвичайних ситуацій. Комунікація Нормативно-правові акти України Автономія та відповідальність Самостійність, відповідальність	ПР – 1 ПР – 3 ПР – 5 ПР – 6 ПР – 7 ПР – 8 ПР – 9 ПР – 10 ПР – 12 ПР – 15 ПР – 26 ПР – 27
<p>Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи</p> <p>Зн2 Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей</p> <p>Ум1 Розв’язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог</p> <p>Ум2 Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності</p> <p>К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються</p>		

K2 Використання іноземних мов у професійній діяльності
AB1 Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування
AB2 Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди

6. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	заочна	
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп
лекції	2	-
практичні	2	?
семінари	-	-
самостійні	86	?

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання	Викладач
Л-1 СРС-1	Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	<p>“Безпека життєдіяльності”, предмет, задачі, основні завдання. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек. Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини. Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини. Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини. (лекція, СРС).</p> <p>Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини. Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику. Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму. Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та</p>	<p>Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 AB – 1 AB – 2</p>	Свстратьєв Є.Є., доц., канд.фарм.наук

		суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками		
П-1; СРС-2	Тема 2. Людина в системі “людина – зовнішнє середовище”. Значення зовнішнього середовища в системі “людина – зовнішнє середовище”.	Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Фактори, що забезпечують здоров’я людини. Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини. Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи “людина – середовище існування”. Закон Вебера-Фехнера. Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму. Залежність стану організму від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку. Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини. Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішнього середовища людини. Фізичні негативні фактори. Хімічні негативні фактори. Біологічні антропогенні негативні фактори. Психофізіологічні негативні фактори. Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини. Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних чинників на безпеку та здоров’я людини	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Євстратьєв Є.Є., доц., канд.фарм.наук
СРС-3	Тема 3. Правові та організаційні питання безпеки життєдіяльності та охорони праці фармацевтичних працівників. Професійні шкідливості при виконанні професійних обов’язків фармацевтичних працівників.	Законодавча та нормативна база України з безпеки життєдіяльності та охорони праці. Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності та охорони праці. Основні положення Закону України “Про охорону праці”. Нормативні акти з безпеки життєдіяльності та охорони праці. Відповідальність за порушення законодавства з безпеки життєдіяльності та охорони праці. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві. Органи	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Євстратьєв Є.Є., доц., канд.фарм.наук

		<p>державного управління охороною праці, їх компетенція і повноваження. Служба охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України. Служба охорони праці підприємства. Навчання з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці їх основні повноваження і права. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Перелік професійної шкідливості при виконанні професійних обов'язків медичних і фармацевтичних працівників. Особливості професійної захворюваності медичних і фармацевтичних працівників. Правила виробничої санітарії, протиепідемічного режиму та особистої гігієни працівників дезінфекційних установ і підрозділів. Техніка безпеки персоналу кабінетів і відділень променевої діагностики і терапії. Особливості впливу сучасних лазерних апаратів. Охорона праці у патологоанатомічних, патогістологічних, судово-медичних установах. Правила техніки безпеки у відділеннях гіпербаричної оксигенації, клініко-діагностичних лабораторіях, фізіотерапевтичних відділеннях, при роботі із стерилізаційними установками. Правила обладнання, експлуатації та виробничої санітарії при роботі в аптеках</p>		
СРС-4	Тема 4. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного і фармацевтичного працівника	<p>Поняття про небезпечні інфекційні захворювання. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про „виробничу</p>	<p>Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2</p>	Євстрат'єв Є.Є., доц., канд. фарм. наук

		<p>аварію" та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань. Антитретровірусна 28-денна програма.</p> <p>Вірусний гепатит і можливість потрапляння його збудників у організм лікаря. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит. Програма розвитку донорства крові та її компонентів на 2002-2011 роки.</p> <p>Туберкульоз та його розповсюдженість в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека лікаря-фтизіатра та вжиття профілактичних заходів. Національна програма боротьби із захворюваністю на туберкульоз</p>		
СРС-5	Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	<p>Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів. Харчові добавки як можливі забруднювачі. Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення. Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах</p>	<p>Зн – 1 Зн – 2 УМ – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2</p>	Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук
П-1; СРС-6	Тема 6. Біобезпека. Біологічні ризики і загрози та готовність системи охорони здоров'я	<p>Конвенція про заборону біологічної та токсинної зброї. Ризики, пов'язані з безпекою /нешасні випадки (лабораторні інфекції). Непередбачуване майбутнє результатів медико-біологічних досліджень .Управління біологічними ризиками, його складові. Можливості діагностики окремих хвороб. Міжнародна політика у протидії</p>	<p>Зн – 1 Зн – 2 УМ – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2</p>	Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук

		<p>епідеміям: Міжнародні медико-санітарні правила (ВООЗ 2005). Лабораторна біобезпека: лабораторні інфекції (статистика захворювань працівників, розповсюдження захворювань за межі лабораторій). Класифікація патогенів. Рівні біологічної безпеки. Заходи зниження біологічних ризиків. (інженерний та адміністративний контроль, практики та процедури, засоби індивідуального захисту, їх переваги та недоліки)</p>		
СРС-7	<p>Тема 7. Біозахист: Війни, тероризм і кримінальні злочини. Сучасні проблеми у сфері біоетики</p>	<p>Міжнародні режими заборони: Женевський протокол, Конвенція про заборону біологічної і токсинної зброї, Конвенція про заборону хімічної зброї, Резолюція Ради Безпеки ООН 1540. Експортний контроль. Захист від біологічної зброї. Контроль озброєнь. Контроль науково-технічних досліджень і досягнень та біозахист. Роль і відповідальність вчених у сучасному світі. Сучасні проблеми у сфері біоетики. Основні принципи біоетики: принцип поваги людської гідності, принцип здійснення блага і не заподіяння зла, принцип поваги автономії особистості, принцип справедливості. Використання тварин в дослідженнях. Дослідження подвійного використання. Відповідальність, пов'язана з науками подвійного використання. Принцип запобігання шкоди та заходи для запобігання шкоди</p>	<p>Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2</p>	<p>Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук</p>
СРС-8	<p>Тема 8. Права людини як джерело біоетичних принципів та критеріїв поведінки</p>	<p>Міжнародний кодекс медичної етики. Загальна декларація прав людини. Конвенція про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини. Етичний кодекс лікаря України. Лісабонська декларація про права пацієнта. Конвенція про права інвалідів. Декларація про права розумово відсталих осіб. Визначення здоров'я ВООЗ. Здоровий спосіб життя як умова його тривалості, фізичного і духовного розвитку. Людина і хвороба. Хвороба як переживання і</p>	<p>Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2</p>	<p>Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук</p>

		поведінка людської особистості		
СРС-9	Тема 9. Біоетичні основи професійної діяльності лікаря і фармацевта.	Стосунки між медичними, фармацевтичними співробітниками, пацієнтом та його родиною в контексті транскультурної біоетики. Біоетичний принцип справедливості в розподілі ресурсів охорони здоров'я. Біоетична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії. Роль сім'ї у прийнятті рішень. Соціальна справедливість, проблеми транскультуральної етики і соціоетичні зобов'язання. Біоетичний принцип справедливості в розподілі ресурсів охорони здоров'я. Біоетичні та правові проблеми співіснування «традиційної» та «нетрадиційної» медицини	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук
СРС-10	Тема 10. Біоетика медико-біологічних експериментів і клінічних досліджень	Сучасна концепція доказової медицини. Етична оцінка біобезпеки та ризиків біомедичних і фармацевтичних технологій. Біоетичні комітети, історія створення, методи організації, моделі, права та обов'язки, перспективи діяльності. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини в якості об'єкта дослідження». Положення про використання тварин в біомедичних дослідженнях. Етична оцінка біобезпеки та ризиків біомедичних технологій. Біоетичні комітети, історія створення, методи організації, моделі, права та обов'язки, перспективи діяльності.	Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Євстрат'єв Є.Є., доц., канд.фарм.наук

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

Поточний контроль здійснюється у ході вивчення конкретної теми для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу шляхом спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів на заняттях, усного опитування, письмового контролю знань і умінь за допомогою тестування (усне, письмове, комп'ютерне); з використанням набору стандартизованих завдань для встановлення вхідного та вихідного рівня знань, структурований контроль практичних навичок; контроль виконання практичної роботи; усне опитування; усна співбесіда.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою.

Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

На кафедрі застосовуються наступні критерії оцінювання згідно традиційної 4-бальної шкали:

«Відмінно» 5 За глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому студент легко орієнтується, володіє понятійним апаратом, за уміння пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі); кількість позитивних результатів письмового тестування не менше 90%.

«Добре» 4 За повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки) - кількість позитивних результатів письмового тестування 70-89%.

«Задовільно» 3 За знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, при цьому виклад його не повний, непослідовний. Студент допускає неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження; - кількість позитивних результатів письмового тестування 50-69%

«Незадовільно» 2 Студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді. Кількість позитивних відповідей письмового тестування складає нижче 50%.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	Л-1 СРС-1	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Зн – 2 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-1; СРС-2	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-3	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.

Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-4	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-5	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	П-1; СРС-6	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-7	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-8	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-9	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Зн – 1 Ум – 1 К – 1 АВ – 1 АВ – 2	СРС-10	1.Оцінка рівня знань студентів 2. Оцінка самостійної роботи студента	Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою з використанням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни і заноситься в журнал обліку академічної успішності.
Підсумковий контроль			

Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру – 100% за 200-бальною шкалою	
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність	
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-ри бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів»	Максимальна кількість балів - 200. Мінімальна кількість балів- 120

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

9. Політика курсу

Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час

практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

10. Література

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.
2. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник /За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: “Медицина”, 2009. – С.6-56.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П.Яворовський, В.М.Шевцова, Г.А.Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.
4. Безпека життєдіяльності: для студентів вищих закладів освіти України I-IV рівнів акредитації / Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний; За ред. Є.П. Желібо і В.М.Пічі. – К.: “Каравела”; Львів: “Новий Світ-2000”, 2001. – 320 с

Основна (базова)

Змістовий модуль 2. «Основи біобезпеки»

1. Запорожан В. Н. Біоетика та біобезпека, національний підручник / В. Н.Запорожан, Н.Л.Аряєв. – Київ Здоров'я. –2013. – 454с
2. Запорожан В. М. Біоетика: Підручник / В. М.Запорожан, М Л. Аряєв. – К.: Здоров'я, 2005. – 288 с.

Допоміжна

«Безпека життєдіяльності»

1. Безпека життєдіяльності: підручник. / [О.І. Запорожець, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін.] – К.: "Центр учбової літератури", 2013. – 448 с.
2. Конституція України. Основний закон від 28.06.1996.
3. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.92.
4. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” № 4004-XII від 24.02.94.
5. Закон України “Про колективні договори та угоди” № 1874 від 24.12.95.
6. Закон України “Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” № 1423 від 13.09.2000.
7. Закон України “Про адміністративні порушення” № 8074-10 від 07.12.84.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-XII від 19.11.92.
9. Кодекс законів України про працю № 322-VIII від 10.12.71.
10. Закон України “Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань” № 15/98-ВР від 14.01.1998.
11. Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI від 02.10.2012.
12. Указ Президента України № 643/2001 “Національна програма боротьби із захворюваністю на туберкульоз”.
13. Постанова Кабінету Міністрів України “ Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві ” № 1232 від 30.12.11 р.
14. ДСТУ 2272:2006 “Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять”. – К.: Держспоживстандарт, 2007. – 28 с.
15. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці” № 15 від 26.01.05.
16. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Перелік робіт з підвищеною небезпекою” № 15 від 26.01.05.
17. Наказ Держнаглядохоронпраці України “Типове положення про службу охорони праці” № 255 від 15.11.04.
18. Наказ МОН України “Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти” № 563 від 01.08.01.
19. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України “Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою та порядку реєстрації трудового договору між працівниками і фізичною особою” № 260 від 08.06.01.
20. Наказ МОЗ України “Положення про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України” № 268 від 30.09.1994.
21. Наказ МОЗ України “Про введення оперативного контролю за станом охорони праці в установах, закладах та на підприємствах системи МОЗ України” № 444 від 01.11.2001.
22. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями” № 368 від 24.03.04 р.
23. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.
24. Домарецький, В. А. Екологія харчових продуктів [Текст]: виробничо-практичне видання / В. А. Домарецький, Т. П. Златев. - К.: Урожай, 1993. - 190 с.
25. Смоляр В. І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. – К.: Здоров'я: Укр. червоний хрест, 1991. – 32 с.

26. Безпека життєдіяльності: Підручник / В.Г. Цапко, Д.І. Мазоренко, Ю.С. Скобло, Л.М. Тіщенко; за ред. В.Г. Цапка. – К.: Знання, 2008. – 397 с.
 27. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / В.В. Березуцький, Л.А. Васьковець, Н.П. Вершиніна та ін.; За ред. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 384 с.
- Допоміжна
«Основи біобезпеки»**
1. Антологія біоетики / [За ред. Ю.І.Кундієва]. – Львів.: БАК, 2003. – 592 с.
 2. Аряев М. Л. Психологічні та біотичні проблеми у перинатальній медицині У кн. Неонатологія. Підручник / М. Л. Аряев : Київ АДЕФ – Україна, 2003. – С. 115 – 131.
 3. Берн І. Права людини в сфері охорони здоров'я : практич. посіб./ [За наук. ред. І.Сенюти]. – Львів: Вид-во ЛЮБФ «Медицина і право», 2011. – 507 с.
 4. Боднар Г.В. Паліативна медична допомога / Г. В. Боднар, І. С. Вітенко, О. Ю. Попович : Донецьк, 2003. – 110 с.
 5. Вітенко І.С. Сімейна медицина. Психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих / І. С. Вітенко, О. О. Чабан, О. О. Бушло : Тернопіль. – „Укрмедкнига”, 2002. – 187с.
 6. Вітенко І.С., Психологічні основи лікувально-профілактичної допомоги та підготовки лікаря загальної практики – сімейного лікаря / І. С. Вітенко : Харків. – Золоті сторінки. – 2002. – 288с.
 7. Волосовець О. П. Завдання з біоетики та медичної деонтології для педіатрів / О.П. Волосовець, Н.В. Нагорна та інші // Донецьк. – 2004. – 52 с.
 8. Джигирей В.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник / В.С. Джигирей, В.І.Жидецький. – Львів.: афіша. – 2000. – 255 с.
 9. Дотримання етичних та законодавчих норм та вимог при виконанні наукових морфологічних досліджень : метод. рекомендац. /В.Л.Кулініченко, В.Д. Мішалов, Ю.Б.Чайковський, С.В.Пустовіт та інші. – К.: НМАПО ім. П.Л.Шупика, 2007. – 29с.
 10. Етичні комітети. Становлення, структура, функції / [За ред. В.Л.Кулініченка, С.В.Вековшиніної] . – К.: Видавець Карпенко В.М. – 2002. – 243 с.
 11. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: навч. посібник / Є.П. Желібо, Н.М.Заверуха, В.В.Зацарний. – К.: Каравела. – 2002. – 327 с.
 12. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні / А.Х. Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець. – Одеса, 2008. – 191 с.
 13. Законодавство України про охорону здоров'я. – К.: Юріком Інтер, 2000. – 374 с.
 14. Запорожан В. М. Від біоетики до ноетики /В.М.Запорожан // Вісник НАН України. – 2004. – №12. – С. 22 – 30.
 15. Запорожан В.Н. ВИЧ-інфекція і СПИД / В.Н. Запорожан, Н.Л.Аряев. – К.: Здоров'я, 2003. – 802 с.
 16. Згречча Е. Біоетика : підручник / Е. Згречча, А. Дж.Спаньйола, М.Л.П'єтро; пер. з італ. В.Й. Шовкун. – Львів.: Медицина і право, 2007. – 672 с.
 17. Кундієв Ю.І. Біоетика – новий ступінь інтеграції природничих і гуманітарних наук //Вісник НАН України. – 2002, №11. – С. 11 – 17.
 18. Кундієв Ю.Кундієв Ю., Кисельов М. Біоетика: витоки, стан, перспективи / Ю. Кундієв, М. Кисельов //Вісн. НАН України. – 1999. – №8. – с. 6-8
 19. Міхеєнко О.І. Валеологія: Основи індивідуального здоров'я людини /О.І. Міхеєнко. – К.: Університетська книга, 2009. – 400с.
 20. Москаленко В.Ф. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-методичні проблеми / В.Ф. Москаленко, М.В.Попов. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218 с.
 21. Омельченко Л.І. Етичні аспекти проведення наукових досліджень та клінічних випробувань лікарських засобів серед дітей /Л.І.Омельченко, Н. В. Харченко, А. Г. Ципкун // Перинатологія та педіатрія. – 2005. – №1/2 (23). – С. 113 – 118.
 22. Основи загальної і медичної психології /За ред. І. С. Вітенка, О. С. Чабана.: Тернопіль. – Укрмедкнига, 2003. – 344 с.
 23. Рішення Ради національної безпеки і оборони України № 220/2009 від 06.04.2009 „Про біологічну безпеку України”.
 24. Скобло Ю.С. Безпека життєдіяльності. Навч. Посібник / Ю.С. Скобло, Т.Б.Соколовська, Д.І.Мазоренко, Л.М.Тіщенко, М.М.Троянов. – К.: Кондор, 2003. – 421 с.
 25. Тейлор Ч. Етика автентичності / Ч. Тейлор. – К.: Дух і Літера, 2002. – 128 с.
 26. Тейлор Ч. Джерела себе / Ч. Тейлор. – К.: Дух і Літера, 2005. – 696 с.

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

1. Мультимедіа проектор, ноутбук для демонстрації додаткової інформації
2. Манекен дорослий повнорозмірний
3. Манекен дитячий повнорозмірний
4. Манекен дорослий (тулуб) для візуалізації
5. Пульсоксиметр для визначення пульсу та сатурації крові киснем
6. Шийні комірці, Splint-шини, шини Крамера та Дітерікса

7. Ноші, лямки для евакуації постраждалих
8. Протигази для візуалізації засобів захисту органів дихання
9. Кисневі балони
10. Прилади радіаційної та хімічної розвідки

12. Додаткова інформація

<https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-medycyny-katastrof-ta-vijskovoyi-medycyny/>

Укладач силабуса

доц., канд.пед.наук Гуменюк В.В.

Завідувач кафедри

доц., канд.мед.наук Чаплик В.В.